Kuusalu Keskkooli ainekava gümnaasiumile

Ainevaldkond: inimeseõpetus	Kursus: perekonnaõpetus
Kursuse maht:	1

Õppe- ja kasvatuseesmärgid:

Õpetusega taotletakse, et õpilane:

1) mõistab, kuidas ühiskond mõjutab pereväärtusi, traditsioone, hoiakuid, sealhulgas laste kasvatamist ja suhtumist seksuaalsusesse, mõistab, kuidas on kooselu vormid ja perekonna roll aja jooksul muutunud;
2) mõistab inimese arengu võimalusi perekonnas, paarisuhtes ja lapsevanemana, võtab vastutuse oma rolli eest, arvestades teiste pereliikmetega;
3) teab, kuidas pereelu, sealhulgas abielu on õigusaktidega reguleeritud, oskab sellega igapäevaelus arvestada ja vajaduse korral leida asjatundlikku õigusabi;
4) mõistab suhetega kaasnevaid õigusi ja kohustusi, inimeste võrdse kohtlemise vajalikkust ning võtab vastutuse oma suhete eest;
5) kasutab teaduspõhiseid allikaid perekonna, suhete ja tervisega seotud info ja abivõimaluste leidmisel;
6) mõistab inimliku läheduse ja armastuse erinevaid avaldumisviise;
7) mõistab seksuaalse arengu individuaalsust;
8) mõistab paarisuhete dünaamikat ja võtab vastutuse;
9) mõistab perekonna rolli traditsioonide hoidja ja kandjana, väärtustab sotsiaalsete suhete, tavade ja kommete toetavat mõju peresuhetele;
10) mõistab tervisliku eluviisi ja turvalise käitumise tähtsust inimese elus ja iseenda sotsiaalset vastutust tervisekäitumises;
11) on teadlik tarbija ja oskab koostada perekonna eelarvet, arvestades pere võimaluste ja pereliikmete vajadustega;
12) mõistab vanemlikku vastutust erinevas vanuses laste arengu toetamisel.

Õppeaine kirjeldus:

Inimeseõpetuse perekonnaõpetuse kursuses keskendutakse perekonnaelu psühholoogiale, sotsioloogiale, eetikale, perekonnaõigusele, majandamisele ja perekonna rollile ühiskonnas.
Kursus toetab õpilase enesearengut, aitab mõtestada ja analüüsida oma rolli perekonnas, arendada vastutustunnet nii isiklikus kui ka ühiskonnaelus.
Perekonnaõpetuse kursus kujundab eelkõige õpilaste enesemääratluse, sotsiaalse ja väärtuspädevuse arenemist.
Keskendutakse paarisuhtele, perekonnaga seotud teemadele ning vanemlusele.
Õpitakse, kuidas luua ja hoida toetavaid inimsuhteid.
Oluline rõhk on perekonna väärtustamisel, enda rolli teadvustamisel suhetes ja tulevase lapsevanemana.
Kujundatakse valmisolekut võtta vastutus oma suhete eest.
Kursuse jooksul analüüsitakse ühiskonna mõju perekonnaelule.

Lõiming teiste ainevaldkondade õppeainetega:

Üldpädevused:

Kultuuri- ja väärtuspädevus - otsib infot kultuuri ja perekonna kohta, selgitab perekonna väärtust. Suhtub sallivalt eriarvamustesse. Teadvustab oma väärtushinnanguid.
Sotsiaalne ja kodanikupädevus - teeb koostööd, kirjeldab inimeste ja väärtuste erinevusi, aktsepteerib neid. Arvestab suhtlemisel inimeste eripäradega.
Enesemääratluspädevus - analüüsib oma käitumist ja suhteid perekonnas. Käitub ohutult, tehes tervist toetavaid valikuid. Vastutab oma valikute eest.
Õpipädevus – otsib rühmatööks ja iseseisvaks ülesandeks vajaminevat teavet. Seostab saadud infot varemõpituga.
Suhtluspädevus - loeb tekste, väljendab end arusaadavalt, kasutades korrektset keelt. Põhjendab rühmas ja aruteludes oma arvamust, koostab tekste.
Ettevõtlikkuspädevus - kasutab tekstide analüüsil kriitilist mõtlemist. Lahendab rühmas ette tulevaid probleeme.
Digipädevus - kasutab õppetöös digivahendeid, erinevaid programme.

Läbivad teemad:

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine - vastutab talle usaldatud tööjärje eest, otsib iseseisvalt tööks vajalikke materjale. Töötab läbi perekonnaga seotud seaduse, selgitab pereliikmete rolle.
Keskkond ja jätkusuutlik areng - rühma- ja individuaaltöödes kajastuvad perekonna ajaloolised ja kultuurilised erinevused.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus - tegutseb rühmas, annab panuse rühmatöö õnnestumisse. Mõistab pere kui ühiskonna mudeli toimimist.
Kultuuriline identiteet - põhjendab sallivuse vajalikkust teiste inimeste ja ajalooliste ning kultuuriliste eripärade suhtes. Võrdleb mineviku ja nüüdisühiskonna mitmekeskisust. Mõistab perekonna olulisust kultuuri edasikandjana.
Teabekeskkond ja meedia kasutus - kasutab teaduspõhiseid allikaid, viitab allikatele. Järgib autoriõigust.
Tehnoloogia ja innovatsioon - tööde koostamiseks ja esitlemiseks on kasutatud tehnoloogilise ja digivahendeid.
Tervis ja ohutus - vaimselt ja sotsiaalselt terve ühiskonnaliikme kujunemine saab alguse perekonnas. Kasutab arutluses teadmisi tervise aspektide kohta, teadvustab riskikäitumist, mõistab enda rolli turvalise keskkonna loomisel. Väärtustab tervislikku eluviisi.
Väärtused ja kõlblus - rühmatöös arvestatakse kõikide osalejate arvamustega. Väärtustab vägivallatut suhtlemist, oskab vajadusel abi otsida ja abi pakkuda.

Teised õppeained:

Eesti keel - tekstide koostamine korrektset keelt ja õigekirja kasutades.
Kunst - tööde kujundamine.
Ajalugu - perekonna ajaloo koostamisel ajaloo perioodide kohta käiva info kasutamine, peretraditsioonid.
Bioloogia- inimese anatoomia ja füsioloogia. Sõltuvuse olemus.
Ühiskonnaõpetus - inimkaubandus, seadusandlus.
Matemaatika – pere eelarve koostamine.

Õppesisu	Õpitulemused:
Perekond ühiskonnas Perekond, perekonna liigitused. Perekonna ülesanded. Perekonna minevik, olevik ja tulevik. pereväärtused, traditsioonid, hoiakud (sh laste kasvatamine ja suhtumine seksuaalsusesse) läbi ajaloo. Kooselu ja kooselu vormid. Kooselu vormid läbi ajaloo täitmaks perekonna ülesandeid. Perekonna roll ja tähtsus läbi inimese elukaare. Ühiskonnas kehtivate hoiakute (sh soostereotüübid) piirav mõju inimesele ja inimsuhetele. **Praktilised tööd:** Rühmatööd; Kirja kirjutamine iseendale; Plakati tegemine; Info otsimine; Arutlused; Esitlused	Õpilane: 1) selgitab näidete abil, kuidas ühiskond ja kultuur on läbi ajaloo mõjutanud pereväärtusi ja -traditsioone ning laste kasvatamise põhimõtteid; 2) analüüsib ühiskonna ja kultuuri, sh traditsioonide mõju seksuaalsusele ja seksuaalsuhetele; 3) analüüsib näidete alusel soostereotüüpide põhjusi, nende piiravat mõju inimese minapildile, käitumisele, suhetele ja valikutele; 4) toob näiteid erinevatest kooseluvormidest ajaloos ja tänapäeval ning analüüsib, kuidas need täidavad perekonna ülesandeid; 5) analüüsib perekonna tähtsust inimese jaoks elu erinevatel perioodidel.
Suhted ja vastutus perekonnas Perekonna roll tavade, kommete ja traditsioonide hoidja ja kandjana ning põlvkondi ühendavate sidemete tugevdajana. Vastutus oma rolli eest peres arvestades pereliikmetega. Pereliikmete rollid, ülesanded ja vajadused ning suhted (sh vägivaldsed suhted) ja toetus perekonna ülesannete täitmisel. Toetavad paari- ja peresuhted. Vastutus oma rolli eest peres arvestades pereliikmetega. Pereelu (sh abielu) sätestav seadusandlus ja pereliikmete õigused ja kohustused. Perepoliitilised meetmed perede toetamisel. Suhe. Paarisuhe. Lähisuhte ja selle olemus peres (sh abielus). Pere kui sotsiaalne süsteem laiemas sotsiaalses võrgustikus. Suhete katkemine (s h lahkuminek ja abielulahutus) peres ja kooselus. Lein ja leinaga toimetulek. Abi saamise võimalused. Inimõigused.	Õpilane: 1) selgitab, milles seisneb põlvkondi ühendavate sidemete tugevdav ja toetav mõju pereelule; 2) analüüsib enda huvide, hobide ja ettevõtmiste toetavat mõju enesearengule ja peresuhetele; 3) analüüsib, kuidas paarisuhe ja ema / isa roll mõjutavad inimese arengut; 4) analüüsib perekondlike toetavate ja probleemsete, sh vägivaldsete suhete mõju inimese arengule ja elule; 5) toob näiteid pereelu, sh abielu ja laste elu reguleerivatest õigusaktidest ja analüüsib, kuidas need sätestavad perekonnaliikmete õigusi ja kohustusi; 6) toob näiteid riiklikest institutsioonidest, mis tegelevad perepoliitika elluviimisega, toob näiteid riikliku perepoliitika rakendamisest, sh toetustest ja teenustest; 7) analüüsib, kuidas sõltub perekonna ülesannete täitmine igast pereliikmest,

Suhetega kaasnevad õigused ja kohustused inimeste võrdsel kohtlemisel. Laste õigused ja lastekaitse. Abi saamise võimalused. Inimliku läheduse ja armastuse erinevad avaldusmisvormid. Armastus paarisuhtes (sh seksuaalsuhtes) Paarisuhte dünaamika. Seksuaalsuhte dünaamika: seksuaalsuse trepp. Terved ja turvalised seksuaalsuhted. Nõusolek ja vastutus seksuaalsuhetes. Soosterotüübid, meedia ja ühiskond. Pere eelarve koostamine arvestades pereliikmete vajadusi ja pere võimalusi. Koduse kasvatuse (sh erinevate kasvatusstiilide) mõju lapse arengule. Lapse ja vanema vaheline kiindumussuhte tähtsus lapse turvalisuse allikana peres. **Praktilised tööd:** Juhtumianalüüs; Rühmatööd; Üksinda-paaris-rühmas üldarutelud; Eneseanalüüs; Töö õigusaktidega; perekonnaseadusega; Rollimängud; Pere eelarve koostamine	millised on pereliikmete võimalused üksteist toetada ja abistada, millised on pereliikmete õigused oma ajale, ruumile ja materiaalsetele kulutustele; 8) teab, et lähisuhe, sh abielu põhineb vastastikusel austusel ning partnerite õiguste ja vajadustega arvestamisel; 9) analüüsib lahkumineku ja abielulahutuse põhjusi, tagajärgi ning oskab vajaduse korral leida psühholoogilist ja õigusabi; 10) selgitab leina olemust ja kirjeldab leinast ülesaamise võimalusi; 11) toob näiteid peretraditsioonidest ning selgitab tavade ja kommete tähtsust perekonnasuhetes; 12) selgitab lähisuhete ja sotsiaalse võrgustiku tähtsust inimese elus; 13) mõistab iga inimese õigust võrdsele ja lugupidavale kohtlemisele; 14) mõtestab enda kogemusest lähtuvalt armastuse tähendust, paarisuhte ja seksuaalse läheduse dünaamikat ning neid mõjutavaid tegureid, õigusi ja kohustusi suhte erinevates etappides; 15) analüüsib seksuaalsuhet kui inimliku läheduse avaldumisvormi ja selle seotust armastusega; 16) teab, et turvaline ja vastastikku rahuldust pakkuv seksuaalkäitumine põhineb partnerite võrdsel kokkuleppel, selgitab soostereotüüpide mõju inimese arengule ja seksuaalkäitumisele; 17) arvestab perekonna eelarve kavandamisel pereliikmete vajadusi, pere majanduslikku olukorda ja võimalusi; 18) selgitab koduse kasvatuse mõju lapse arengule; 19) analüüsib lapse ja vanema vahelise kiindumussuhte kujunemist ning kasvatusstiilide mõju sellele; 20) toob näiteid lapse õigustest ja abi saamise võimalustest laste õiguste kaitsmisel.

Tervis ja turvalisus Usaldusväärsed infoallikad inimese turvalise tervisekäitumise ja terviseedenduses. Pereliikmete tervist (füüsiline, emotsionaalne, sotsiaalne, vaimne) mõjutavad peresisesed ja perevälised tegurid. Inimese tervist mõjutavad riski- ja kaitsetegurid (individuaalsed omadused ja käitumismustrid, sotsiaal-majanduslikud olud ja keskkonnategurid. Pereplaneerimine ja seda mõjutavad tegurid. Planeeritud ja planeerimata rasedus. Nõu ja abi pakkuvad asutused noortele seoses rasedusest hoidumise ja pereplaneerimisega. Suhtevägivald (sh lähisuhte-, kohtingu ja seksuaalvägivald) ja selle ennetamise võimalused. Suhtevägivalla põhjused ja tagajärjed indiviidi, pere ja kogukonna tasandil ning abi saamise võimalused. Inimkaubandus ja prostitutsioon. Sõltuvus (sh kaassõltuvus, suhtesõltuvus) peres kui süsteemis ja abi saamise võimalused. **Praktilised tööd:** Rühmatööd; Õpiprojekt; Üksinda-paaris-rühmas arutelud; Juhtumianalüüs; Mõistekaardi tegemine	Õpilane: 1) kasutab usaldusväärseid allikaid tervise, suhete ja sotsiaalmajanduslike küsimuste kohta info otsimisel ja probleemide lahendamisel, järgides autoriõiguse ja intellektuaalse omandi kaitse põhimõtteid, viidates ja refereerides nõuetekohaselt; 2) toob näiteid pereliikmete füüsilist, emotsionaalset, sotsiaalset ja vaimset tervist mõjutavatest teguritest; 3) analüüsib planeeritud ja planeerimata rasedusega kaasnevaid valikuid ning neid mõjutavaid tegureid, oskab leida vajaduse korral abi; kohtingu-, lähisuhte- ja seksuaalvägivald ning mis on inimkaubandus ja kust otsida vajaduse korral abi; 4) teab, mis on kohtinguvägivald; 5) analüüsib kohtingu- ja lähisuhtevägivalla põhjusi ja tagajärgi ning ennetamise ja abi saamise võimalusi; 6) analüüsib, kuidas mõjutab pereliikme sõltuvushäire peresuhteid, kirjeldab kaassõltuvuse olemust ja teab, kust vajaduse korral abi otsida.

Gümnaasiumi õpitulemused:

1) selgitab näidete abil, kuidas ühiskond ja kultuur on läbi ajaloo mõjutanud pereväärtusi ja traditsioone ning laste kasvatamise põhimõtteid;
2) toob näiteid erinevatest kooseluvormidest ajaloos ja tänapäeval ning analüüsib, kuidas need täidavad perekonna ülesandeid;
3) analüüsib ühiskonna ja kultuuri, sh traditsioonide mõju seksuaalsusele ja seksuaalsuhetele;
4) analüüsib perekonna tähtsust inimese jaoks elu erinevatel perioodidel.
5) analüüsib näidete alusel soostereotüüpide põhjusi, nende piiravat mõju inimese minapildile, käitumisele, suhetele ja valikutele;
6) kasutab usaldusväärseid allikaid tervise, suhete ja sotsiaalmajanduslike küsimuste kohta info otsimisel ja probleemide lahendamisel, järgides autoriõiguse ja intellektuaalse omandi kaitse põhimõtteid, viidates ja refereerides nõuetekohaselt;
7) toob näiteid pereliikmete füüsilist, emotsionaalset, sotsiaalset ja vaimset tervist mõjutavatest teguritest;

8) analüüsib planeeritud ja planeerimata rasedusega kaasnevaid valikuid ning neid mõjutavaid tegureid, oskab leida vajaduse korral abi;
9) teab, mis on kohtingu-, lähisuhte- ja seksuaalvägivald ning mis on inimkaubandus ja kust otsida vajaduse korral abi;
10) analüüsib kohtingu- ja lähisuhtevägivalla põhjusi ja tagajärgi ning ennetamise ja abi saamise võimalusi;
11) analüüsib, kuidas mõjutab pereliikme sõltuvushäire peresuhteid, kirjeldab kaassõltuvuse olemust ja teab, kust vajaduse korral abi otsida;
12) selgitab, milles seisneb põlvkondi ühendavate sidemete tugevdav ja toetav mõju pereelule;
13) toob näiteid peretraditsioonidest ning selgitab tavade ja kommete tähtsust perekonnasuhetes;
14) analüüsib enda huvide, hobide ja ettevõtmiste toetavat mõju enesearengule ja peresuhetele;
15) analüüsib, kuidas paarisuhe ja ema / isa roll mõjutavad inimese arengut;
16) analüüsib, kuidas sõltub perekonna ülesannete täitmine igast pereliikmest, millised on pereliikmete võimalused üksteist toetada ja abistada, millised on pereliikmete õigused oma ajale, ruumile ja materiaalsetele kulutustele;
17) toob näiteid pereelu, sh abielu ja laste elu reguleerivatest õigusaktidest ja analüüsib, kuidas need sätestavad perekonnaliikmete õigusi ja kohustusi;
18) toob näiteid riiklikest institutsioonidest, mis tegelevad perepoliitika elluviimisega, toob näiteid riikliku perepoliitika rakendamisest, sh toetustest ja teenustest;
19) teab, et lähisuhe, sh abielu põhineb vastastikusel austusel ning partnerite õiguste ja vajadustega arvestamisel;
20) selgitab lähisuhete ja sotsiaalse võrgustiku tähtsust inimese elus;
21) analüüsib lahkumineku ja abielulahutuse põhjusi, tagajärgi ning oskab vajaduse korral leida psühholoogilist ja õigusabi;
22) selgitab leina olemust ja kirjeldab leinast ülesaamise võimalusi;
23) mõistab iga inimese õigust võrdsele ja lugupidavale kohtlemisele;
24) teab, et lähisuhe, sh abielu põhineb vastastikusel austusel ning partnerite õiguste ja vajadustega arvestamisel;
25) toob näiteid lapse õigustest ja abi saamise võimalustest laste õiguste kaitsmisel.
26) mõtestab enda kogemusest lähtuvalt armastuse tähendust, paarisuhte ja seksuaalse läheduse dünaamikat ning neid mõjutavaid tegureid, õigusi ja kohustusi suhte erinevates etappides;
27) analüüsib seksuaalsuhet kui inimliku läheduse avaldumisvormi ja selle seotust armastusega;
28) teab, et turvaline ja vastastikku rahuldust pakkuv seksuaalkäitumine põhineb partnerite võrdsel kokkuleppel;
29) selgitab soostereotüüpide mõju inimese arengule ja seksuaalkäitumisele;
30) arvestab perekonna eelarve kavandamisel pereliikmete vajadusi, pere majanduslikku olukorda ja võimalusi;
31) selgitab koduse kasvatuse mõju lapse arengule;
32) analüüsib lapse ja vanema vahelise kiindumussuhte kujunemist ning kasvatusstiilide mõju sellele.